

Jaarbericht 2009

Inleiding

De NMa heeft zich ook in 2009 beziggehouden met een breed spectrum aan markten. De belangrijkste activiteiten in de aandachtsvelden energie, vervoer, financiële dienstverlening, food- en agri-industrie en zorg zijn in afzonderlijke hoofdstukken samengebracht. Daaraan vooraf gaat een beschrijving van enkele opvallende activiteiten in andere sectoren.

Dit jaarbericht beoogt uitsluitend in kort bestek de meest interessante zaken en gebeurtenissen te belichten. Aan het eind van dit jaarbericht staan enkele kerncijfers voor het jaar 2009. In het jaarverslag over 2009 komen meer zaken en andere onderwerpen aan de orde. De NMa streeft ernaar om haar jaarverslag in april 2010 te publiceren.

Het effect van het werk van de NMa (*outcome*)

De 3-jaars voortschrijdend gemiddelde *outcome* bedraagt voor 2009 ruim 328 miljoen Euro. Deze *outcome* bedraagt bijna zeven keer het jaarlijkse budget van de NMa. Meer informatie over kerncijfers van de NMa vindt u in de tabel op pagina 11 van dit jaarbericht.

Mededingingstoezicht algemeen

Handhaving

Boetes voor distributeurs van zwembadchloor

In november kregen vijf distributeurs van zwembadchloor boetes opgelegd van in totaal EUR 3.107.000. Eén onderneming krijgt geen boete aangezien zij het kartel bij de NMa heeft opgebiecht in een clementieverzoek. De NMa acht bewezen dat het kartel ruim zeven jaar verboden kartelafspraken heeft gemaakt over de verkoop van zwembadchloor (natriumhypochloriet) aan zwembaden. Het kartel zag op de verkoopdistributie van 90% van al het zwembadchloor in Nederland. Er was sprake van een vaste praktijk die ruim vóór 1998 was ontstaan, dus vóór de inwerkingtreding van de Mededingingswet.

Boetes voor kartels in de schildersbranche

De NMa heeft sinds juni 2009 aan in totaal 16 verschillende schildersbedrijven boetes opgelegd. Het gaat in totaal om zes kartels bij de aanbesteding van schilderwerkzaamheden in de regio Eindhoven tussen 2004 en 2006. De schildersbedrijven verdeelden voorafgaand aan hun inschrijving op de aanbestedingen het werk, stemden de inschrijfprijzen af en spraken in een paar gevallen ook een rekenvergoeding af. Ook de ondersteuner van de kartels, een calculatiebureau, is in al deze zaken beboet. De NMa heeft voor het eerst een dergelijke boete opgelegd. In totaal is voor EUR 434.000 aan boetes opgelegd.

Boetes wegens niet meewerken aan een onderzoek

De NMa heeft aan een ex-werknemer van een onderneming een boete opgelegd van EUR 100.000. Daarnaast zijn boetes van EUR 150.000,- per persoon opgelegd aan twee ex-directeuren van een onderneming. De NMa heeft bij genoemde personen inlichtingen gevorderd. Op basis van de Algemene wet Bestuursrecht is iedereen verplicht mee te werken aan een onderzoek door de NMa. Door geen antwoord te geven op vragen van de NMa zijn de inlichtingen niet verstrekt. Daarmee is de wettelijke medewerkingsplicht geschonden, op grond waarvan de NMa boetes heeft opgelegd. Zonder medewerkingsplicht zou de NMa haar werk moeilijk kunnen doen.

Onderzoeken in de bouwsector

De NMa heeft in januari onaangekondigde bedrijfsbezoeken afgelegd bij diverse bouwondernemingen in Limburg. Tegelijkertijd met het onderzoek van de NMa liep er ook een onderzoek door het Openbaar Ministerie. Aanleiding voor het onderzoek waren door het OM verstrekte verslagen van telefoontaps. Deze vonden plaats in het kader van een onderzoek naar omkoping door een bouwbedrijf van ambtenaren. Begin 2010 zal de NMa tegen een aantal van de onderzochte ondernemingen een rapport vaststellen.

Fusietoetsing

Meerderheidsbelang van De Persgroep in PCM

De NMa besloot begin juli dat De Persgroep een meerderheidsbelang mag nemen in PCM Holding, onder de voorwaarde dat de landelijke dagbladen NRC Handelsblad en nrc.next worden verkocht. De Persgroep N.V. is een Belgisch mediabedrijf met een meerderheidsbelang in het dagblad Het Parool. PCM Holding B.V. is onder andere uitgever van NRC Handelsblad, nrc.next, de Volkskrant en Trouw en geeft samen met Wegener het AD uit. De gestelde voorwaarde waarborgt de concurrentie op de lezersmarkt voor lokale en regionale dagbladen in de regio Amsterdam. Ook zal de lokale, regionale en landelijke concurrentie tussen NRC Handelsblad/nrc.next enerzijds en De Volkskrant, Trouw en AD anderzijds toenemen.

Joint venture Gemeente Amsterdam en Reggefiber in Glasvezelnet Amsterdam

De NMa staat onder voorwaarden toe dat Reggefiber Group en het Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam (OGA) gezamenlijke zeggenschap verkrijgen in Glasvezelnet Amsterdam (GNA). Reggefiber Group is een joint venture van KPN en Reggefiber. In verband met een lopend contract tussen GNA en telecombedrijf BBned, heeft de NMa als voorwaarde gesteld dat BBned op elk moment kan overstappen op het gereguleerde landelijke aanbod van Reggefiber Group om zo te waarborgen dat BBned na de concentratie niet in een nadeliger situatie terecht zou komen

Joint venture in industriewater

In juni keurde de NMa de oprichting goed van de joint venture Evilim Industriewater B.V. door Evides Industriewater B.V. en N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg. Uit onderzoek is gebleken dat de overgrote meerderheid van de afnemers van industriewater de winning en levering van industriewater in eigen beheer heeft en daarmee niet afhankelijk is van aanbieders van industriewater. Dat is water dat als productiemiddel of als grondstof gebruikt wordt in een productieproces. Bovendien wordt Evides Industriewater pas na de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming actief in Limburg waardoor de concentratie op deze markt geen mededingingsbeperkende gevolgen kent. Op de markt voor de behandeling van water blijven er voor de afnemers naar verwachting voldoende keuzemogelijkheden over, mede door de aanwezigheid van enkele grote internationale spelers.

Aandachtveld financiële dienstverlening

Handhaving

Meer concurrentie tussen banken mogelijk bij kredietverlening MKB

In maart rondde de NMa een mededingingsrechtelijk onderzoek af naar de rentetarieven die banken in rekening brengen bij kredietverlening aan het midden- en kleinbedrijf (MKB). Er wordt meestal een basisrente gehanteerd, waarin een vaste renteopslag zit. Die was in de periode 1990 tot medio 2007 bij alle banken voor alle MKB-klanten gelijk. De NMa denkt dat dit 'parallelle' gedrag van banken mogelijk wordt veroorzaakt door individuele marktmacht van banken ten opzichte van MKB-ondernemingen of door volggedrag van banken vanwege het geringe aantal spelers in deze markt. Drie grote banken hebben een gezamenlijk marktaandeel van circa 85%. Er is geen overtreding van de Mededingingswet vastgesteld, maar de NMa heeft wel aanbevelingen gedaan om de concurrentie te verbeteren. Dit moet overstappen vergemakkelijken.

NMa houdt kosten voor betaalmiddelen in de gaten

In februari en maart is een nulmeting verricht met betrekking tot de tarieven voor het gebruik van betaalmiddelen, zoals betaalpassen en internetbankieren. Bij Visa, Mastercard, Nederlandse banken en organisaties die contracten afsluiten met detaillisten is informatie opgevraagd. Daaruit blijkt dat het loont als consumenten de tarieven voor betaalmiddelen vergelijken en dan een keuze maken. De tarieven per transactie voor zakelijke klanten liggen dicht bij elkaar, maar ook voor hen is een voordeel te behalen.

NMa betrokken bij aanpak financiële crisis

De NMa heeft het afgelopen jaar regelmatig overleg gevoerd met het Ministerie van Financiën, De Nederlandsche Bank, de Europese Commissie en het Ministerie van Economische Zaken over het beperken van de risico's van mededingingsbeperkingen in verband met de financiële crisis en de ontwikkelingen in de financiële sector. De nadruk lag daarbij op het waarborgen van voldoende toetredingsmogelijkheden op de markt en het voorkomen van marktverstoringen als gevolg van de ondersteuning door de Staat van verschillende andere financiële instellingen en het staatseigendom van ABN Amro en Fortis.

Accountants passen gedragsregels aan

Het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) en de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) hebben hun gedragsregels aangepast gedurende een beoordeling door de NMa. Het ging om bepalingen die concurrentie tussen accountants konden beperken, zoals op het gebied van vergelijkende reclame en het benaderen van potentiële klanten.

Onderzoek naar vastgoedhandelaren op executieveilingen

In oktober heeft de NMa onaangekondigde bedrijfsbezoeken gedaan bij tien personen en vastgoedondernemingen die via executieveilingen handelen in onroerend goed, zoals huizen en bedrijfspanden. Daarnaast zijn verschillende personen door de NMa gehoord. Aanleiding voor het onderzoek is door de NMa verkregen informatie die doet vermoeden dat er sprake is van kartelafspraken tussen handelaren in onroerend goed.

Fusietoetsing

Nieuw handelsplatform aandelen en derivaten

De NMa heeft de voorgenomen joint venture goedgekeurd van BinckBank, een bank voor particuliere beleggers, en Optiver, een handelaar in aandelen en financiële derivaten. Deze joint venture vormt een nieuw handelsplatform voor aandelen en derivaten en is een concurrent voor NYSE Euronext Amsterdam.

Aandachtveld food- en agri-industrie

Handhaving

Kartelonderzoek in meelsector

Eind 2009 heeft de NMa rapporten gestuurd naar verschillende ondernemingen die actief zijn in de meelsector. Deze sector heeft ook de aandacht van andere mededingingsautoriteiten in de wereld. Naar aanleiding van dit rapport kunnen de ondernemingen zich zowel schriftelijk als mondeling (tijdens een hoorzitting) verdedigen. Hierna beslist de NMa of de vermoede overtreding kan worden vastgesteld en welke sanctie in dat geval wordt opgelegd. Deze sancties kunnen oplopen tot maximaal tien procent van de wereldwijde omzet van de ondernemingen.

Prijsvorming in voedselketen transparanter

De NMa heeft onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de prijzen van brood, paprika's, komkommers, aardappelen, uien, appels en eieren. De prijzen in de Agri-food sector zijn in de door de NMa onderzochte periode sterk gestegen. Dit geldt voor alle schakels in de keten, van producent tot supermarkt. In vergelijking met het Europees gemiddelde zijn de Nederlandse consumentenprijzen voor voedingsproducten echter minder sterk gestegen. Ondanks de ontwikkeling van de prijzen in Nederland, hebben de prijsstijgingen niet altijd geleid tot een verbetering van de marge bij de verschillende schakels. Supermarkten blijken niet in staat zijn geweest om in de periode 2005 – 2008 de prijzen voor deze producten eenzijdig winstgevend te verhogen ten koste van de producent en de consument.

Onderzoek bij ondernemingen in groente- en fruitsector

De NMa heeft onaangekondigde bedrijfsbezoeken uitgevoerd bij acht ondernemingen die actief zijn op het gebied van de afzet van groente en fruit. Daarnaast zijn verschillende personen door de NMa gehoord. Aanleiding voor het onderzoek is door de NMa verkregen informatie die doet vermoeden dat er sprake is van kartelvorming bij telers en ondernemingen met handelsactiviteiten op het gebied van groente en fruit.

Fusietoetsing

Boete wegens onjuiste gegevens bij melding van overname

De NMa heeft een boete van 468.000 euro opgelegd aan frisdrankenproducent Refresco Holding B.V. (Refresco) voor het verstrekken van onjuiste en onvolledige productiegegevens bij haar melding in september 2008 om Schiffers Food B.V. over te nemen. Dit was de eerste keer dat de NMa een boete oplegt op basis van de uitgebreidere boetebevoegdheden die van kracht zijn geworden met het wijzigen van de Mededingingswet per 1 oktober 2007.

Jumbo mag Super de Boer onder voorwaarden overnemen

De NMa heeft de overname van driehonderd winkels van Super de Boer door Jumbo goedgekeurd. Omdat op één mogelijke lokale markt (Meerssen e.o.) een mededingingsprobleem zou ontstaan, is de overname goedgekeurd onder de voorwaarde dat de winkel van Super de Boer te Bunde wordt doorverkocht.

Aandachtveld zorg

Handhaving

Consultatie over Richtsnoeren Zorg

De NMa heeft in september 2009 een openbare consultatie gehouden onder marktpartijen, zoals zorgaanbieders en zorgverzekeraars. Dit leidde tot reacties en suggesties voor nieuwe thema's en voorbeelden in de Richtsnoeren Zorg. De belangrijkste reden voor herziening is dat de zorgsector aangeeft dat niet altijd voldoende duidelijk is wat mededingingsrechtelijk wel en niet is toegestaan. De sector geeft bijvoorbeeld aan soms een spanning te ervaren tussen de Mededingingswet en de wens voor samenwerking en ketenzorg. Het is voor de NMa van belang om *guidance* te bieden en daarbij aan te sluiten bij actuele thema's in de zorg, zodat onzekerheid wordt weggenomen.

Fusietoetsing

Kwaliteit doorslaggevende reden voor akkoord ziekenhuisfusie

Na intensief onderzoek is de NMa akkoord gegaan met de fusie tussen Ziekenhuis Walcheren (Vlissingen) en de Oosterscheldeziekenhuizen (Goes en Zierikzee). De fusie waarborgt de kwaliteit van de noodzakelijke basisziekenhuiszorg in Midden-Zeeland. Wel zijn er strikte voorwaarden gesteld aan de fusie, zodat de geclaimde kwaliteitsverbeteringen zijn gegarandeerd en de prijzen in de pas lopen met het landelijk gemiddelde.

De NMa concludeert in haar besluit dat na de fusie in de regio Midden-Zeeland de keuzemogelijkheden voor patiënten sterk verminderen en dat het gefuseerde ziekenhuis een (bijna) monopoliepositie zal krijgen. Andere kleinere ziekenhuizen in Nederland kunnen bij een beperkt zorgaanbod gebruik maken van nabijgelegen grotere ziekenhuizen – topklinisch of academisch. De ziekenhuizen in Midden-Zeeland kunnen dat echter niet, gezien hun unieke, geïsoleerde geografische positie. Normaal gesproken zou dit voor de NMa reden zijn om de fusie af te keuren. Maar omdat een fusie noodzakelijk was om de continuïteit van de ziekenhuiszorg in deze regio te garanderen, heeft de NMa de fusie toch goedgekeurd, zij het onder strikte voorwaarden. De NMa heeft in haar oordeel de zienswijzen van de IGZ en de NZa zwaar laten meewegen.

Snelle besluitvorming overname Meavita Hulp Den Haag door Asito

In februari 2009 werd duidelijk dat het Meavita concern in nood verkeerde. Thuiszorgservice Nederland, onderdeel van Asito, wilde de activiteiten van Meavita op het gebied van huishoudelijke hulp in Den Haag overnemen en vroeg toestemming om de overname tot stand te brengen voordat de NMa de inhoudelijke beoordeling had afgerond. Gezien de acute dreiging van faillissement van Meavita Hulp Den Haag heeft de NMa een spoedbesluit genomen om de overname mogelijk te maken. Hierdoor werd de continuïteit van het werk en de zorg gegarandeerd.

NMa akkoord met overname VZA door AMC

Het Academisch Medisch Centrum (AMC) mag VZA Groep B.V. (VZA) overnemen. VZA verzorgt onder meer ambulancevervoer. De overname van een ambulancedienst door een ziekenhuis leidt niet tot een significante beperking van de mededinging tussen ambulancediensten of tussen ziekenhuizen. De mogelijkheden van de nieuwe organisatie om invloed uit te oefenen op de bestemming van ambulances is in de praktijk zeer beperkt. Uit onderzoek naar het effect op de concurrentiepositie van de andere ziekenhuizen blijkt dat slechts een zeer gering deel van de patiënten van een ziekenhuis per ambulance naar het ziekenhuis komen. Daarom is het niet aannemelijk dat als gevolg van deze overname de concurrentiepositie van de andere ziekenhuizen wordt geschaad.

Fusies in de vergunningsfase

Volgens de NMa kan de concentratie van Stichting Pleyade en Stichting Catharina mogelijk de concurrentie belemmeren op de markten voor verzorgingshuiszorg, psychogeriatrische en somatische verpleeghuiszorg in de gemeente Arnhem of de gemeente Arnhem plus (een aantal) om Arnhem liggende gemeenten. De NMa heeft daarom een vergunningseis gesteld. In juni 2009 hebben partijen de vergunning aangevraagd.

In juni 2009 heeft de NMa geoordeeld dat het samengaan van GGZ Oost Brabant en Reinier van Arkel, twee geestelijke gezondheidszorginstellingen in Brabant, mogelijk de concurrentie kan belemmeren op de markten voor klinische en niet-klinische geestelijke gezondheidszorg voor volwassen en ouderen en voor niet-klinische geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren. Om die reden heeft de NMa een vergunningseis aan de voorgenomen fusie gesteld. De vergunningsaanvraag is inmiddels ingediend.

Aandachtveld energie

De consumentenmarkt

Steeds meer consumenten stappen over

Het aantal consumenten dat een overstap maakt van leverancier is wederom gestegen: in 2009 wisselde 12% van leverancier, tegenover 9% in 2008. Bovendien blijkt dat de groep consumenten die overweegt een overstap te maken is gestegen van 23% in 2008 naar 29% in 2009. Consumenten die een overstap maken, kunnen bovendien veel besparen. Afhankelijk van het soort contract loopt de besparing op tot EUR 180 voor gas en EUR 140 voor elektriciteit, zo blijkt uit de Monitor Energiemarkt.

De NMa heeft diverse maatregelen genomen om het vertrouwen van de consument in de energiemarkt te vergroten, zoals het stellen van eisen aan de administratie van netbeheerders en het soepel laten verlopen van overstapprocedures. Door het uitvoeren van deze maatregelen heeft de NMa samen met de energiebedrijven ervoor gezorgd dat steeds meer consumenten tevreden zijn met en vertrouwen hebben in hun eigen leverancier, zoals ook is geconstateerd in de Monitor Energiemarkt 2009. De NMa heeft bovendien in 2009 de Richtsnoeren Informatieverstrekking opgesteld die ervoor moeten zorgen dat informatie begrijpelijk is voor consumenten.

De groothandelsmarkt

Een goed functionerende groothandelsmarkt is van fundamenteel belang voor de totstandkoming van betrouwbare en betaalbare levering van energie aan afnemers. De markt moet worden gekenmerkt door goed werkende marktplaatsen waarop vele handelaren actief zijn, die worden ondersteund door beheerders die de markt goed faciliteren en efficiënte netwerken met voldoende grensoverschrijdende en binnenlandse transportcapaciteit.

Bevordering West-Europese energiemarkt

Op Europees niveau is een belangrijke stap gezet naar de vervolmaking van de interne Europese energiemarkt door het aannemen van het zogeheten Derde Pakket met wettelijke maatregelen voor de liberalisering van de energiemarkten.

Als tussenstap naar een pan-Europese interne markt, is de NMa op regionaal niveau actief om door intensieve samenwerking de nationale gas- en elektriciteitsmarkten van Nederland en de omliggende landen te integreren. Het Gas Regional Initiative North West (GRI NW), onder voorzitterschap van de NMa, identificeerde de drie belangrijkste verbetergebieden: de vergoedingswijze, transparantie rondom investeringsprocessen en coördinatie. Ook op het gebied van elektriciteit zijn op Europees niveau resultaten bereikt. Zo hebben toezichthouders en de landelijke hoogspanningsnetbeheerders overeenstemming bereikt over geharmoniseerde veilingregels voor het verhandelen van grensoverschrijdende transportcapaciteit tussen Nederland, België, Luxemburg, Duitsland en Frankrijk.

Binnenlandse markt

Het omgaan met schaarste aan transportcapaciteit op het binnenlandse elektriciteitsnetwerk is voor de NMa ook in 2009 een onderwerp van groot belang gebleven. Met de publicatie van het Visiedocument Transportschaarste heeft de NMa bijgedragen aan een oplossing waarmee meer (duurzame) productiecapaciteit kan worden aangesloten en het bestaande netwerk beter benut kan worden met behoud van hetzelfde veiligheidsniveau.

De NMa heeft daarnaast het contractuele tekort aan kwaliteitsconversie weggenomen. Kwaliteitsconversie is omzetting van hoogcalorisch gas in laagcalorisch gas. Een contractueel tekort betekent dat er technisch wel voldoende capaciteit is, maar deze capaciteit volledig in contracten is vastgelegd. Dit contractuele tekort was een belangrijk obstakel voor toegang tot de Nederlandse gasmarkt. Als gevolg van een besluit van de NMa is het vooraf boeken van de conversie afgeschaft en wordt op een nieuwe wijze invulling gegeven aan het omzetten van hoogcalorisch gas.

Tariefregulering van de netbeheerders

Zoals elk jaar is ook in 2009 een deel van het werk van de NMa besteed aan de regulering van de beheerders van de gas- en elektriciteitsnetwerken. Handelaren, leveranciers en afnemers van energie zijn gebonden aan het gebruik van deze netwerken, omdat de beheerders van de netwerken natuurlijke monopolisten zijn. Daarom worden de kosten die zij maken of inkomsten die zij behalen gereguleerd door de NMa.

De manier waarop de NMa de afgelopen jaren invulling heeft gegeven aan deze tariefregulering is in 2009 onderwerp geweest van een onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Deze heeft bevestigd dat de NMa in haar regulering de juiste keuzes heeft gemaakt. Om in de toekomst nog beter haar taken met betrekking tot tariefregulering te kunnen vervullen, heeft de NMa een *position paper* gepubliceerd waarin op kritische en wetenschappelijke wijze wordt nagedacht over de toekomst van de regulering van het netbeheer.

NMa stuurt op betrouwbaarheid van netten

Nederland heeft momenteel een van de betrouwbaarste netwerken in Europa. Om ervoor te zorgen dat dit in de toekomst zo blijft, zijn goed beheer en onderhoud noodzakelijk. Daarom heeft de NMa in de periode 2008-2009 voor de tweede keer de kwaliteit- en capaciteitdocumenten (KCD's) van de netbeheerders beoordeeld. Uit de beoordeling is gebleken dat niet alle netbeheerders de procedures op orde hebben en over de juiste informatie over het net beschikken. Er zijn daarom sancties opgelegd aan vijf netbeheerders: NRE Netwerk B.V., Obragas Net N.V., B.V. Netbeheer Haarlemmermeer, Westland Infra Netbeheer B.V. en Delta Netwerkbedrijf B.V. De NMa gaf Stedin B.V. een bindende aanwijzing.

Wet onafhankelijk netbeheer

De Wet onafhankelijk netbeheer (Won) bepaalt onder meer dat energiebedrijven hun handels- en productietak moeten afsplitsen van hun netwerktak. Het splitsingsplan hiertoe moest voor 1 juli 2009 bij de NMa ingediend zijn. In 2009 heeft de NMa alle ingediende splitsingsplannen voorzien van een (soms negatief) oordeel en naar de Minister van Economische Zaken gezonden.

Klachten over misbruik economische machtspositie GasTerra ongegrond

Het Productschap Tuinbouw c.s. en De Vereniging van Kunstmestproducenten VKP hebben op basis van de Mededingingswet klachten ingediend tegen GasTerra wegens te hoge tarieven voor gas, mogelijke prijsdiscriminatie en onbillijke contractuele voorwaarden. De NMa concludeerde op grond van een uitgebreid onderzoek dat GasTerra in de periode 2001-2007 jegens de klagers niet structureel excessieve tarieven heeft gehanteerd. Daarnaast is de NMa van oordeel dat de klachten onvoldoende aanleiding geven voor een vermoeden van prijsdiscriminatie die misbruik inhoudt. De bestreden contractuele voorwaarden zijn naar het oordeel van de NMa niet in strijd met de Mededingingswet.

Aandachtveld vervoer

Op en om het Spoor

Geschilbeslechting tussen ProRail en vervoerders

De Nederlandse Spoorwegen (NS) klaagden over de wijze waarop ProRail de toegangsovereenkomst 2008 en een NMa-besluit van 3 juni 2008 heeft uitgelegd. NS is gedeeltelijk in het gelijk gesteld, maar de NMa heeft het verzoek tot het opleggen van een last onder dwangsom afgewezen, omdat ProRail zelf al had aangegeven tot overeenstemming te komen met NS.

Een tweede geschil kwam van goederenvervoerder DB Schenker en betrof de Prestatieregeling stille kilometers. Daarin wordt een bonus uitgekeerd als de geluidsemissie wordt verminderd door het rijden met stil materieel. De regeling maakt een onderscheid tussen materieel van goederen- en personenvervoerders. Omdat ProRail dit verschil onvoldoende heeft onderbouwd, oordeelde de NMa dat hier sprake is van willekeur. ProRail moet de prestatieregeling binnen een redelijke termijn aanpassen.

Europa

In samenwerking met de Europese toezichthouders op het spoor wordt non-discriminatoire toegang tot het spoor internationaal gewaarborgd. Dit leidde in 2009 onder meer tot de afspraak dat de Europese spoorwegbeheerders de toezichthouders informeren over afgewezen capaciteitsaanvragen. Daarnaast werkte de NMa ook verder aan een gezamenlijke interpretatie van Europese regelgeving.

Luchthaven Schiphol

Afgelopen jaar heeft Schiphol voor de tweede keer een financiële verantwoording over de kosten en baten opgeleverd. De NMa heeft dit beoordeeld en heeft Schiphol vervolgens opgedragen om de afschrijving op de grond gelegen onder de Polderbaan achterwege te laten.

In 2009 heeft de NMa twee geschillen beslecht over de tarieven en voorwaarden van Schiphol. De aanvraag van KLM/Barin (Board of Airline Representatives), over het doorberekenen van niet aan luchtvaartactiviteiten gerelateerde kosten, werd gedeeltelijk gehonoreerd. Schiphol moest de tarieven met EUR 3.500.000 verlagen. EasyJet diende een klacht in over het onderscheid dat Schiphol maakt tussen de tarieven voor opstappende passagiers en overstappende passagiers. Daarnaast zouden de tarieven niet kostengeoriënteerd en niet redelijk zijn. De NMa vond hiervoor geen bewijs en heeft de klacht afgewezen.

Loodswezen

Om het jaarlijkse tariefvoorstel loodsgeldtarieven te beoordelen heeft de NMa onderzoek ingesteld naar de efficiëntie van het Loodswezen. Op basis van de resultaten van het efficiëntieonderzoek concludeerde de NMa dat het voorstel van de loodsen onvoldoende bijdroeg aan het bereiken van de meest efficiënte werkwijze in relatie tot het voorgenomen kwaliteitsniveau. Daarom stelde de NMa de loodsgeldtarieven voor het jaar 2010 vast op een niveau dat 2,8% lager ligt dan het tarief voor 2009.

Openbaar vervoerbedrijven

Beleidsadvisering voor de Wet Personenvervoer 2000

De NMa heeft zich onder meer gericht op de uitwerking van de motie Roefs. Die motie houdt in dat de stadsregio's een afweging kunnen maken tussen aanbesteding – waarbij concurrentie plaats kan vinden – of 'inbesteding' – het gunnen van de concessie aan een GVB. De NMa benadrukt dat de wetgever een andere prikkel moet inbouwen als de aanbesteding als prikkel wegvalt, zodat de GVB's ook in de toekomst blijven streven naar efficiëntie en kwaliteit voor de consument.

Voorlopige kerncijfers van de NMa in 2009

Deze cijfers zijn voorlopig. Door administratieve processen kunnen de definitieve cijfers enigszins afwijken.

Kerncijfers NMa 2009		2007	2008	2009	
Mededinging					
Rapporten en boetes					
	Aantal mededingingsrechtelijke onderzoeken	25	22	24	
	Aantal onderzoeken afgedaan middels een rapport (vaststelling redelijk vermoeden dat Mededingingswet is overtreden)	4	11	15	
	Aantal zaken dat is afgedaan middels de inzet van een ander instrument dan een rapport	10	3	2	
	Aantal zaken waarin het onderzoek is stopgezet vanwege onvoldoende bewijs	11	8	7	
	Aantal zaken waarin boete en/of last is opgelegd	6	6	12	
	Totaal boetes in miljoenen EUR	9,5	9,0	4,5	
Klachten en informele zienswijze					
	Afgeronde klachten over overtredingen van de Mededingingswet	65	29	24	
	Informele zienswijze	0	1	1	
Concentraties					
	Opbrengst meldingen en vergunningen in mln. EUR	1,1	1,9	1,2	
	Meldingen van fusies, overnames en joint ventures (concentraties)	108	129	90	
	Ingetrokken meldingen	7	8	7	
	Ontheffing van wachtperiode	1	2	6	
	Besluiten op meldingen concentraties	106	121	82	
	Vergunning voor concentratie vereist	4	4	1	
	Vergunningsaanvragen	5	3	4	
	Ingetrokken vergunningsaanvragen	3	-	1	
	Besluiten op vergunningsaanvraag	3	2	2	
Vervoer					
Spoorwegwet					
	Aantal onderzoeken vervoerkamer	10	2	4	
	Aantal onderzoeken dat is afgedaan middels een rapport	4	-	-	
	Aantal zaken dat is afgedaan middels de inzet van een ander instrument dan een rapport	3	2	3	
	Aantal zaken waarin geen overtredingen zijn geconstateerd	3	-	1	
	Aantal zaken waarin boete en/of last is opgelegd	1	4	-	
	Totaal boetes in vervoerzaken in miljoenen EUR	-	1,7	-	
	Afgeronde klachten over de Spoorwegwet	2	7	3	
	Adviezen ministerie V&W	-	-	4	
Wet luchtvaart					
	Met besluit afgehandelde aanvragen om oordeel over tarieven	3	-	2	
Loodsenwet Wp2000					
	Goedkeuringsbesluit toerekeningssysteem	1	1	1	
	Besluiten Loodsenwet	-	5	3	
	Zaken gemeentelijke vervoerbedrijven	12	4	6	
	Aantal zaken afgerond met rechtsoordeel	1	-	-	
	Adviezen ministerie V&W	-	-	2	
Energie					
	Opbrengst bijdrageregeling energie in mln. EUR	2,6	2,7	2,9	
	Methode-besluiten	25	8	-	
	Uitvoeringsbesluiten	74	103	69	
	Handhavingsbesluiten	10	8	11	
	Adviezen aan Minister van Economische Zaken	12	16	21	
	Geschillenbeslechting	64	46	30	Anders dan in 2007 ziet het genoemde aantal in 2008 en 2009 op afgeronde geschillenbeslechttingsprocedures en niet op het aantal behandelde (incl. doorverwezen) verzoeken.
	Aantal zaken E waarin boete en/of last is opgelegd	2	5	9	
	Totaal boetes in energiezaken in mln. EUR	0,3	1,6	0,8	
Bezwaar					
	Afgeronde zaken bezwaar tegen Mededingingsbesluiten	107	73	18	
	Afgeronde zaken bezwaar tegen Energiebesluiten	44	72	42	
	Afgeronde zaken bezwaar tegen Vervoersbesluiten	2	8	1	
Beroep					
	Afgeronde zaken beroep tegen Mededingingsbesluiten	33	61	45	Waarvan 20 bouwzaken
	Afgeronde zaken hoger beroep tegen Mededingingsbesluiten	10	9	8	Waarvan 2 bouwzaken
	Afgeronde zaken beroep tegen Energiebesluiten	31	22	39	
	Afgeronde zaken hoger beroep tegen Energiebesluiten	-	-	-	
	Afgeronde zaken beroep tegen Vervoersbesluiten	2	2	6	
	Afgeronde zaken hoger beroep tegen Vervoersbesluiten	2	2	9	
Outcome					
	3-jaars voortschrijdend gemiddelde in mln. EUR	317	356	328	
Budget en personeel					
	Totaal toegekend budget in mln. Euro	45,7	44,9	49,4	
	Aantal medewerkers op 31 december	392	399	438	
	Verhouding man/vrouw	51%/49%	51%/49%	51%/49%	
	Gemiddelde leeftijd personeel	37	37	37	